

KSN.04.2025

Warszawa, 11 września 2025 r.

**Opinia Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” w sprawie
projektu Ustawy budżetowej na rok 2026 z dnia 28 sierpnia 2025 r.**

Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje planowany wzrost wydatków budżetu państwa w dziale 730, czyli Szkolnictwo wyższe i nauka w projekcie Ustawy budżetowej na rok 2026.

W dniu 8 lipca 2025 roku przedstawiciele trzech central związkowych reprezentowanych w Radzie Dialogu Społecznego, a tworzących Radę ds. dialogu ze związkami zawodowymi przy Ministrze Nauki i Szkolnictwa Wyższego wypracowali stanowisko w sprawie znaczącego wzrostu nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę i powiązania wzrostu wynagrodzeń ze średnim wynagrodzeniem w gospodarce (zał. 1). Stanowisko to uzyskało pełne poparcie pracodawców reprezentowanych przez Konferencję Rektorów Akademickich Szkół Polskich, a wyrażone w opinii z 21 sierpnia 2025 r. Komisji ds. Ekonomicznych KRASP (zał. 2). Realizacja zgodnych postulatów środowiska nauki i szkolnictwa wyższego przedstawionych w tym stanowisku wymaga nakładów w dziale 730 w wysokości 43 330 280 000 PLN. Niestety, w planie budżetu RP na 2026 rok w dziale 730 brakuje 2 368 843 000 PLN, aby można było zrealizować te postulaty. Pragniemy podkreślić, że Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” od wielu lat żąda zwiększenia finansowania działu 730 budżetu RP.

Reasumując, Krajowa Sekcja Nauki NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje planowany wzrost wydatków budżetu państwa w dziale 730 i zwraca się z żądaniem zwiększenia finansowania w roku 2026 nauki i szkolnictwa wyższego do poziomu umożliwiającego realizację naszych postulatów.

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki

NSZZ „Solidarność”

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Załączniki:

1. Stanowisko z dn. 08.07.2025 r. Rady ds. dialogu ze związkami zawodowymi dotyczące finansowania szkolnictwa wyższego i nauki
2. Opinia z dn. 21.08.2025 r. Komisji ds. Ekonomicznych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w sprawie Stanowiska Rady ds. dialogu ze związkami zawodowymi dotyczącego finansowania szkolnictwa wyższego i nauki

**Szanowny Pan
Marcin Kulasek
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego**

Szanowny Panie Ministrze,

Rada do spraw dialogu ze związkami zawodowymi przedstawia uzgodnione, zgodnie z § 6 Zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 maja 2025 roku w sprawie powołania Rady do spraw dialogu ze związkami zawodowymi (Dz.Urz. MNiSzW z 2025 poz. 39), stanowisko dotyczące finansowania szkolnictwa wyższego i nauki.

**Stanowisko
Rady ds. dialogu ze Związkami Zawodowymi
dotyczące finansowania szkolnictwa wyższego i nauki**

Motto: *„Zniszczenie jakiegokolwiek narodu nie wymaga użycia bomb atomowych czy rakiet dalekiego zasięgu. Wystarczy obniżyć nakłady na edukację, w tym na szkolnictwo wyższe i naukę, aby spadła jakość kształcenia. Wtedy: pacjenci umierają przez źle wykształconych lekarzy, budynki rozpadają się przez takich inżynierów, pieniądze są marnowane przez takich ekonomistów i księgowych, sprawiedliwość nie istnieje przez takich prawników i sędziów, system upada przez takich ustawodawców. Upadek edukacji to upadek narodu” (napis na murach Uniwersytetu Witwatersrand w Johannesburgu w RPA).*

Nauka i szkolnictwo wyższe stanowią najbardziej prorozwojowe we współczesnym świecie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Przyspieszenie rozwoju naszego kraju i umacnianie jego pozycji międzynarodowej muszą być oparte na wykorzystaniu potencjału nauki i kapitału intelektualnego zgromadzonego w polskim społeczeństwie.

Rada ds. dialogu ze Związkami Zawodowymi, zrzeszająca przedstawicieli trzech największych central związkowych reprezentowanych w Radzie Dialogu Społecznego, działając w imieniu środowiska akademickiego i naukowego naszego kraju uważa, że nie stać nas dłużej na oszczędzanie na szkolnictwie wyższym i nauce. Nadszedł czas na dokonanie odważnych zmian systemowych i znaczącego zwiększenia nakładów finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę z budżetu państwa. W przeciwnym razie nie będzie możliwe wyrwanie naszego kraju z pułapki średniego wzrostu i swoistego „dryfu na płyciźnie”. Rozwój naszego kraju nie jest możliwy bez zaangażowania w ten proces polskiej nauki oraz stworzenia dla młodego pokolenia polskich badaczy takich warunków, aby chcieli i mogli oni realizować swoje kariery

i aspiracje życiowe w Polsce, a nie poza granicami naszego kraju. Badania naukowe i edukacja są najlepszą i najbardziej opłacalną inwestycją w przyszłość narodu, w materialny, kulturowy i cywilizacyjny rozwój Polski.

Rada ds. dialogu ze Związkami Zawodowymi uważa, że czas na dyskusję, składania obietnic i deklaracji należy zakończyć i przejść do realnych działań. Domagamy się zwiększenia finansowania szkolnictwa wyższego i nauki. Środowisko naukowe wielokrotnie słyszało zapowiedzi kolejnych rządów poczynając od rezolucji Sejmu RP z 13 października 1995 roku w sprawie założeń polityki edukacyjnej państwa oraz finansowania szkolnictwa wyższego i nauki (M.P. 1995 nr 54 poz. 586), w której to zawarto postulat finansowania szkolnictwa wyższego w wysokości 2% PKB i nauki w wysokości 1% PKB. **Mija 30 lat od uchwalenia przez Sejm tej rezolucji, a nakłady w części budżetowej 28 w 2025 roku wynoszą 1,07% PKB.**

Rada ds. dialogu ze Związkami Zawodowymi, na ręce Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, kieruje do Rządu RP oraz Posłów i Senatorów RP stanowisko, w którym domaga się, nie deklaracyjnych, ale realnych i szybkich decyzji o znaczącym zwiększeniu nakładów finansowych na szkolnictwo wyższe i naukę z budżetu państwa, w tym na wzrost wynagrodzeń wszystkich pracowników i pracowników uczelni i instytucji naukowych. Nadszedł czas na stworzenie młodemu pokoleniu naukowców takich warunków, aby chcieli i mogli realizować swoje kariery i aspiracje życiowe - z korzyścią dla społeczeństwa.

Szkolnictwo wyższe i nauka to nie koszt dla budżetu państwa, a długofalowa inwestycja. Dlatego domagamy się powiązania nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę oraz wynagrodzeń pracowników tej sfery usług publicznych z obiektywnymi wskaźnikami gospodarczymi: powiązanie nakładów z produktem krajowym brutto, a wynagrodzeń pracowników tego sektora z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej ogłaszany przez Prezesa GUS.

Rada proponuje ustawowe wprowadzenie następujących zmian w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym:

I. Zmianę obowiązującego przepisu w art. 137, ust. 2 na:

art. 137, ust. 2. Wysokość minimalnego wynagrodzenia profesora wynosi co najmniej dwukrotność przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 5 ust. 7 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 998)."

II. Zmianę obowiązującego przepisu w art. 383 na:

art. 383 ust. 1. Środki finansowe planowane w budżecie państwa na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki są zwiększane corocznie, poczynając od roku 2026, co najmniej o wielkość 0,3% produktu krajowego brutto, do roku w którym nakłady osiągną wielkość 3% produktu krajowego brutto prognozowanego w ustawie budżetowej.

ust. 2. Środki, o których mowa w ust. 1, obejmują wydatki budżetowe w:

- 1) części budżetu państwa, której dysponentem jest minister;
 - 2) dziale „szkolnictwo wyższe i nauka” w innych częściach budżetu państwa.
- ust. 3. Środki finansowe planowane w budżecie państwa na finansowanie szkolnictwa wyższego i nauki na dany rok budżetowy nie mogą być niższe niż środki planowane w roku poprzedzającym dany rok budżetowy.

Wprowadzenie do ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. 2024.,1571) wyżej przedstawionych przepisów jest niezbędnym warunkiem osiągnięcia, w skali adekwatnej do wielkości i aspiracji rozwojowych naszego kraju, poziomu materialnego, kulturowego i cywilizacyjnego Polski. Bez tych zmian w prawie, ryzyko utraty utalentowanej młodej kadry będzie stale rosnąć. Z punktu widzenia polityki publicznej, inwestycje w sektor szkolnictwa wyższego i nauki powinny być traktowane nie jako koszt, lecz jako długoterminowa strategia budowania konkurencyjności polskiej nauki w Europie.

Przewodniczący
Rady ds. dialogu ze związkami zawodowymi

Janusz Szczerba

Warszawa, 29 sierpnia 2025 r.
KRASP/243/2025

Szanowny Pan
Marcin Kulasek
Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Szanowny Panie Ministrze,

W załączeniu przesyłam opinię Komisji ds. Ekonomicznych Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w sprawie Stanowiska Rady ds. dialogu ze Związkami Zawodowymi dotyczącego finansowania szkolnictwa wyższego i nauki.

Z wyrazami szacunku

prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska
Przewodnicząca KRASP

Do wiadomości:

Janusz Szczerba - Przewodniczący Rady ds. dialogu ze związkami zawodowymi

Biuro KRASP

Uniwersytet Warszawski
ul. Krakowskie Przedmieście 26/28, 00-927 Warszawa
tel.: 22 55 20 352
biuro@krasp.org.pl | www.krasp.org.pl

Przewodnicząca KRASP

prof. dr hab. Bogumiła Kaniewska
Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM)
president@krasp.org.pl

Warszawa, 21 sierpnia 2025 r.

Opinia z 21 sierpnia 2025 r.w sprawie stanowiska Rady ds. Dialogu ze Związkami Zawodowymi dotyczącego zwiększenia nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę**1. Wprowadzenie**

Komisja ds. Ekonomicznych KRASP, po zapoznaniu się ze stanowiskiem Rady ds. Dialogu ze Związkami Zawodowymi z dnia 8 lipca 2025 r., uznaje je za ważny i potrzebny głos w debacie nad przyszłością finansowania szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce. Dokument ten ma charakter syntetyczny, ale dobrze oddaje istotę problemu chronicznego niedofinansowania sektora i stanowi właściwy punkt wyjścia do prac nad systemowymi rozwiązaniami.

2. Skala niedofinansowania – diagnoza

Nakłady budżetowe na szkolnictwo wyższe i naukę w 2025 roku wyniosły 32,56 mld zł (0,89% PKB), a w ujęciu sumarycznym - z uwzględnieniem środków unijnych i budżetów innych ministerstw - 42,54 mld zł (1,17% PKB). Wskaźniki te są znacząco niższe niż średnie w krajach OECD, gdzie poziom finansowania sektora kształtuje się na poziomie 2-3% PKB. Tak niski poziom środków w Polsce rodzi poważne konsekwencje: odpływ młodej kadry, ograniczenie innowacyjności i słabnięcie konkurencyjności gospodarki.

3. Ścieżka dojścia do 3% PKB

Komisja pozytywnie ocenia propozycję ustawowego powiązania nakładów z PKB i corocznego wzrostu o 0,3% PKB od 2026 roku. Analizy wskazują, że mechanizm ten pozwoliłby osiągnąć poziom 3% PKB w latach 2032-2033, co oznaczałoby ponad dwukrotny wzrost środków i realne wzmocnienie systemu nauki i szkolnictwa wyższego.

4. System wynagrodzeń

Komisja popiera postulat powiązania minimalnego wynagrodzenia profesora z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej (dwukrotność średniego wynagrodzenia). Zaproponowana siatka płac, obejmująca także adiunktów, asystentów, pracowników administracji oraz doktorantów, wymagałaby nakładów w wysokości ok. 8,43 mld zł rocznie. Przy założeniu corocznego wzrostu o 0,3% PKB (ok. 10,92 mld zł),

reforma ta jest możliwa do sfinansowania, a dodatkowo pozostawia margines środków na inne potrzeby sektora (infrastruktura, cyfryzacja, umiędzynarodowienie).

5. Wymiar systemowy i apel do środowisk

Komisja podkreśla, że propozycje Rady nie tylko odpowiadają na bieżące problemy finansowe uczelni, ale wpisują się w zobowiązania władzy publicznej wynikające z preambuły ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z 2018 r., w której wyraźnie wskazano obowiązek tworzenia optymalnych warunków dla badań naukowych, twórczości artystycznej i nauczania akademickiego. Stabilny i przewidywalny system finansowania jest jednym z najważniejszych elementów tych warunków.

Dlatego Komisja kieruje apel nie tylko do ministra nauki i szkolnictwa wyższego, rządu i parlamentu, lecz także do ministra finansów, ministrów innych resortów nadzorujących uczelnie i instytuty badawcze oraz prezydenta RP. To od ich decyzji zależy, czy proponowane zmiany zostaną przyjęte i podpisane, a tym samym, czy możliwe będzie trwałe wzmocnienie fundamentów rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego. Komisja wskazuje także na potrzebę zainteresowania problemem opinii publicznej i mediów, ponieważ długofalowe skutki niedofinansowania dotyczą całego społeczeństwa poprzez obniżenie jakości kształcenia, zmniejszenie potencjału innowacyjnego i ograniczenie możliwości rozwojowych kraju.

6. Rekomendacje Komisji

1. Poparcie kierunkowych postulatów Rady ds. Dialogu, obejmujących ustawowe powiązanie nakładów na szkolnictwo wyższe i naukę z PKB oraz wprowadzenie mechanizmu corocznego wzrostu.
2. Poparcie reformy wynagrodzeń opartej na powiązaniu płac z przeciętnym wynagrodzeniem w gospodarce narodowej, z zachowaniem spójności siatki płac w obrębie całego sektora.
3. Apel do szerokiego spektrum instytucji politycznych i społecznych - rządu, parlamentu, prezydenta RP, a także opinii publicznej - o nadanie finansowaniu nauki i szkolnictwa wyższego rangi priorytetu państwowego.
4. Utrwalenie proponowanych mechanizmów w prawie tak, aby miały charakter ponadpartyjny, stabilny i odporny na zmiany polityczne.

7. Podsumowanie

Komisja ds. Ekonomicznych KRASP uznaje stanowisko Rady ds. Dialogu ze Związkami Zawodowymi za dokument zasługujący na pełne poparcie. Nauka i szkolnictwo wyższe nie są kosztem budżetowym, lecz strategiczną inwestycją w rozwój państwa i społeczeństwa. Proponowana ścieżka dojścia do 3% PKB, połączona z reformą

systemu wynagrodzeń, stanowi konieczny warunek utrzymania i wzmocnienia roli Polski jako kraju opartego na wiedzy i innowacyjności.

Z wyrazami szacunku

Przewodnicząca Komisji
prof. dr hab. inż. Celina M. Olszak